

Vilka är barn som anhöriga?

Agnes Lundström, Socialstyrelsen

Barnrättsdagarna 2024

Socialstyrelsen

- Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg.
- Arbetar för en jämlik hälsa och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga.
- Stöd till yrkesverksamma i hälso- och sjukvård och socialtjänst.
- Stödjer en utveckling mot mer tidiga insatser – i barns liv men också tidigt i en negativ utveckling.

"Barn som anhöriga"

Barn i familjer

- med skadligt bruk, missbruk eller beroende
- med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning
- där våld förekommer
- där en förälder eller vårdnadshavare har allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider
- där en förälder eller vårdnadshavare är frihetsberövad.

Hur många är de?

Hur många barn är anhöriga?

20 procent – förälder med alkoholproblem.

Nära 8 procent – förälder som sjukhusvårdats för allvarligt beroende eller psykisk ohälsa

Nära 6 procent – förälder med cancer.

Cirka 3 procent mister en förälder före sin 18-årsdag

Omsorg om föräldrar

27 % niondeklassare försöker få sin förälder att må bättre.

15 % avlastar en förälder genom att inte be om hjälp med skolarbete och läxor

Källa: CHES/KI

Vilka är konsekvenserna?

När en förälder
brottas med
allvarliga
svårigheter
påverkas barnen

Barns oro kan visa sig på olika sätt

Svåra upplevelser kopplade till förälderns mående och nedsatta föräldraförmåga

Skuldkänslor gentemot föräldern

Skam och hemlighållande

Orimligt stort ansvarstagande för sig själva, föräldrar, syskon, hushållet

Huvudvärk

Magont

Ökad känslighet för infektioner

Psykosomatiska besvär

Ilcka

Ledsenhet

Sömnsvärigheter

Koncentrationssvärigheter

Risk för allvarliga konsekvenser

- Dubbelt så många går ut grundskolan med ofullständiga betyg
- 4–7 gånger fler vårdas själva för missbruk
- 2–3 gånger fler vårdas för psykisk ohälsa
- 3 gånger fler har vårdats för självmordsförsök
- 2-3 gånger fler har ekonomisk ersättning från samhället
- 4-5 gånger fler har dömts för brott
- Förtida död är 3 gånger vanligare.

Vad behöver barnen?

Barn som är anhöriga behöver

- kunna tala om sin oro och sina upplevelser
- kamratnätverk och egna fritidsintressen
- välfungerande socialt nätverk
- stöd i skolarbetet
- vardagsrutiner
- trygga relationer i familjen
- att föräldrarna får det stöd de behöver.

Behov hos anhöriga i alla åldrar

1. Att vården och omsorgen fungerar som den ska.
2. Att deras behov beaktas och de blir lyssnade på (anhörigperspektiv).
3. Att få stöd när det behövs.

Vilka rättigheter har de?

Socialtjänstlagen

Hälso- och sjukvårdslagen

Barnkonventionen

Det här vet vi eller får signaler om

- Barnen nås inte av kommuners stöd.
- Vårdpersonal känner inte till sitt ansvar.
- Brist på tid, resurser och kompetens gör det svårt att ge stöd till patienters och brukares barn.

Hur kan vi stödja och hjälpa bättre?

Ett gemensamt samhällsansvar

- Att uppmärksamma barnets rätt till stöd och information åligger alla som i sitt arbete möter familjer med allvarliga svårigheter
- Det behövs kompetens, förmåga och beredskap att samverka mellan hälso- och sjukvården, kommunens olika verksamheter, skola, organisationer i civilsamhället.

Det här gör vi

- Driver på för mer tidig upptäckt och tidiga insatser till barn och unga
- Tar fram vägledningar och kunskapsstöd för vård och socialtjänst, t ex. om
 - Barn till föräldrar med missbruk
 - Barn till föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning
- Ökar kännedom och kunskap genom den nationella kampanjen Ser du mig?

Min pappa är sjuk
Ser du mig?

socialstyrelsen.se/serdumig

Tack! <3

agnes.lundstrom@socialstyrelsen.se

